

ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ಜಗತ್ತು

ಸ್ವಾಮಿ ಮುಕ್ತಿರೂಪಾನಂದ

೧೯೯೧

ಇಸ್ವಿಯ ಜೂನ್ ೧೫ನೆಯ ತಾರೀಖು. ಶ್ರೀಮಾತೆ ಶಾರದಾದೇವಿಯವರು ಮಹಿಳೆಯರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಅವರ ಸಂಸಾರದ ದುಃಖ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲರನ್ನು ತಮ್ಮ ಸಾಂತ್ವನದ ನುಡಿಗಳಿಂದ ಸಂತೈಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರ ದಿವ್ಯ ಸ್ವಾಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಈ ನೊಂದ ಮಹಿಳೆಯರು ಅಪಾರ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಓರ್ವ ಮಹಿಳೆಯ ದುಃಖದ ಕತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವರು ಹೇಳಿದರು : 'ಈ ಸಂಸಾರದ ಸುಖ ಸಂತೋಷ ಕ್ಷಣಿಕ. ಈ ಜಗತ್ತಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿರುವ ಮೋಹ ಆಸಕ್ತಿಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾದಷ್ಟೂ ಮನಸ್ಸಿನ ಆನಂದ ಶಾಂತಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತವೆ.' ಈ ಕೊನೆಯ ವಾಕ್ಯ ಅತ್ಯಂತ ಅರ್ಥಗರ್ಭಿತವಾಗಿದೆ. ಈ ಮಾತಿನ ಮರ್ಮವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವಶ್ಯ.

ಜಗತ್ತಿನ ಸೆಳೆತ

ಈ ಜಗತ್ತು ಅಥವಾ ಸಂಸಾರ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೆಳೆದು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿ ಕೊಂಡಿದೆ. ಈ ಜಗತ್ತನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ನಮಗೆ ಬೇರೇನೂ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ನಮಗೇನು ಬೇಕು ಅದನ್ನು ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿಯೇ ಪಡೆಯ ಬಹುದು ಎಂಬ ವಿಶ್ವಾಸ ನಮಗಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ಶಾಂತಿ ಆನಂದವನ್ನು ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಅರಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದೇವರ ದರ್ಶನವನ್ನಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಆತ್ಮ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನಾಗಲಿ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ವ್ಯಾಕುಲತೆ ಇಲ್ಲದೆ ಇರಬಹುದು. ಆದರೆ ಹೃದಯದ ತಳಮಳ ಮತ್ತು ಅಶಾಂತಿಯ ಕೋಭೆಯಿಂದ ನಾವು ಪಾರಾಗಲು ಹವಣಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯವಿಲ್ಲ. ಆಸ್ತಿಕರಾಗಲಿ ಅಥವಾ ನಾಸ್ತಿಕರಾಗಲಿ ಎಲ್ಲರ ಗುರಿ ಒಂದೇ - ಪ್ರಶಾಂತ ಮನಸ್ಸು. ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ನಾವೆಲ್ಲಾ ವಯಸ್ಕರು 'ಓಹೋ, ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಶಾಂತಿಯೇ ಇಲ್ಲವಾಗಿದೆ' ಎಂದು ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿರುತ್ತೇವೆ. ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಎಷ್ಟು ತನ್ಮಯರಾಗಿರುತ್ತಾರೆಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಶಾಂತಿ ಅಶಾಂತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಮಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಇದು ದೊಡ್ಡವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಬೇನೆ.

ಸುಖ ಬಾಹ್ಯ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಲ್ಲ

ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ತನ್ನ ಸುಖಮಯವಾದ ಬದುಕಿನ ವಿವಿಧ ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ಕಲ್ಪನೆಗಳಿಗೆ, ಊಹೆಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ತನ್ನ ಜೀವನ ನಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಈ ಸುಖದ ಸೃಷ್ಟಿಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಭದ್ರವಾದ ಅಸ್ತಿತ್ವವೂ ಇಲ್ಲ. ಚಂಚಲವಾದ ಅಸ್ಥಿರವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಈ ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಅಷ್ಟೇ ಅಧಾರರಹಿತ. ಈ ಜೀವನದ ನಕ್ಷೆ ಅಥವಾ blue print ಅತ್ಯಂತ ಅಸ್ಥಿರವಾದದ್ದು. ನಮಗಲ್ಲ ಗೊತ್ತಿದೆ, ಈ ಮನಸ್ಸು ಅತ್ಯಂತ ಚಂಚಲವೆಂದು. ಈ ಚಂಚಲವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡುವ ಶಾಂತಿಯ ಅಥವಾ ಸುಖದ ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಹೇಗೆ ಸ್ಥಿರವಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯ! ಇವತ್ತು

ಯಾವುದನ್ನು ಸುಖವೆಂದು ನಂಬುತ್ತೇವೆಯೋ ಅದು ನಾಳೆಗೆ ದುಃಖವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಇವತ್ತು ದುಃಖಕರವಾದುದು ನಾಳೆಗೆ ಸುಖಕರವಾಗುತ್ತದೆ. ಮನಸ್ಸಿನ ಸ್ಥಿತಿ ಬದಲಾದಂತೆ ಸುಖ ದುಃಖಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿರುವ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವೋಚಿತ ವಿಚಾರಗಳು ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗುತ್ತವೆ. ಶಾಂತಿ ಆನಂದಗಳನ್ನು ಬಯಸುವುದರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪೇನಿಲ್ಲ. ಬದುಕಿನ ಚರಮ ಲಕ್ಷ್ಯವೇ ಅದು. ಆದರೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತೇವೆಯೋ ಅವೇ ನಮ್ಮ ಅಶಾಂತಿಗೆ ಕಾರಣ.

ನಾವು ಮಾಡುವ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ತಪ್ಪೆಂದರೆ ನಮಗೆ ಏನು ಬೇಕೋ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಈ ಜಗತ್ತಿನಿಂದ, ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಪಡೆಯಬಹುದು ಎಂಬ ತಪ್ಪು ತಿಳುವಳಿಕೆ. ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಅವಲಂಬನೆ ಅತಿಶಯವಾಗಿದೆ. ಶರೀರದ ಪೋಷಣೆ-ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಜಗತ್ತನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸುವುದು ಸರಿ. ಆದರೆ ಮಾನಸಿಕ ಶಾಂತಿಗಾಗಿ ಅಥವಾ ಆನಂದಕ್ಕಾಗಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸಿರುವುದು ತಪ್ಪು. ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ನೆಮ್ಮದಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಹೊರಗಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಅಥವಾ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸಿರುವಂತಾಗಿದೆ. ಬಾಹ್ಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ನಾಳೆ ಸುಧಾರಿಸಬಹುದು, ನಾಡಿದ್ದು ಸುಧಾರಿಸಬಹುದು ಎಂಬ ಆಸೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬದುಕು ಕಳೆದುಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ವಯಸ್ಸಾದಂತೆ - ಹೊರಗಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಸುಧಾರಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಹೊರಗಿನ ಘಟನೆಗಳು ನಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಸಂಭವಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಸಮುದ್ರದ ಅಲೆಗಳೆಂದೂ ಶಾಂತವಾಗಲಾರದು - ಎಂಬ

ಆಸ್ತಿಕರಾಗಲಿ
ಅಥವಾ ನಾಸ್ತಿಕರಾಗಲಿ
ಎಲ್ಲರ ಗುರಿಯೂ
ಪ್ರಶಾಂತ ಮನಸ್ಸು.

ಕಟುಸತ್ಯ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಯಿಂದ ಸುಖ

ಈ ಪ್ರಪಂಚ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದ್ದೇ ತನ್ನ ಸಮತೋಲನವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು. ಮತ್ತೆ ಅದು ತನ್ನ ಸಮತೋಲನವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಪ್ರಳಯದ ನಂತರವೇ. ಅಲ್ಲೋಲ ಕಲ್ಲೋಲವಾಗಿರುವುದೇ ಸೃಷ್ಟಿಯ ನಿಯಮ ಮತ್ತು ಸ್ವಭಾವ. ಈ ಸತ್ಯವನ್ನು ಎಷ್ಟು ಬೇಗ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆಯೋ ಅಷ್ಟು ಒಳ್ಳೆಯದು ನಮಗೆ. ಈ ಜಗತ್ತು ಪಾಪ ಪುಣ್ಯ ಸತ್ಯ ಅಸತ್ಯ ಒಳ್ಳೆಯದು ಕೆಟ್ಟದು ಇವುಗಳ ಸಂಮಿಶ್ರಣ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಹೇಳಿದರು: 'ಈ ಪ್ರಪಂಚ ನಾಯಿಯ ಅಂಕುಡೊಂಕಾದ ಬಾಲದಂತೆ. ಅದನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಜನ ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಶ್ರಮ ಪಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ ತಕ್ಷಣ ಪುನಃ ಅದು ತನ್ನ ಯಥಾಸ್ಥಿತಿಗೆ ಅಂದರೆ ವಕ್ರವಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯುವುದು. ಈ ಜಗತ್ತಿಗಾಗಿ ನಾವು ನಿರ್ದ್ರ ವಿಶ್ರಾಂತಿಗಳನ್ನು ತೊರೆದು ತೊಳಲಾಡುವುದು ಬೇಡ.' ಜಗತ್ತಿನ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಉದ್ದೇಶ ನಮ್ಮನ್ನು ಬಲಿಷ್ಠರನ್ನಾಗಿ ಸ್ವಾವಲಂಬಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದು. ಇದೊಂದು ನೈತಿಕ ವ್ಯಾಯಾಮಶಾಲೆ. ಇಲ್ಲಿ ನಾವು ಎಷ್ಟು ಹುಡುಕಿದರೂ ಸುಖ ಶಾಂತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲಾರೆವು. ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಯಿಂದರೆ ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಭರರಾಗದೆ ಇರುವುದು. ಈ ವಿವೇಕ ಉದಯವಾಯಿತೆಂದರೆ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಅಪೂರ್ವ ಶಾಂತಿ ಆನಂದಗಳು ಇರುವವು. ಈ ವಿವೇಕ ಸಹಜವಾಗಿ ಉದಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಪೆಟ್ಟು ತಿಂದು

**ಜಗತ್ತಿನ ಅಸ್ತಿತ್ವದ
ಉದ್ದೇಶ ನಮ್ಮನ್ನು
ಬಲಿಷ್ಠರನ್ನಾಗಿ
ಸ್ವಾವಲಂಬಿಗಳನ್ನಾಗಿ
ಮಾಡುವುದು.
ಇದೊಂದು ನೈತಿಕ
ವ್ಯಾಯಾಮಶಾಲೆ.**

ದ್ದೇನೆ ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ನಾನು ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಇದ್ದೇನೆಲ್ಲ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾನೆ' ಎಂದು ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಹೇಳಿದ ಮಾತು ನಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ.

ಮನದೊಳಗೆ ಸಂಸಾರ

ಶ್ರೀಶಾರದಾದೇವಿಯವರು ಹೇಳಿದರು : 'ನಿನಗೆ ಮನಶ್ಶಾಂತಿ ಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ ಪ್ರಪಂಚದ ಮೇಲಿರುವ ಮೋಹ ಆಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕಡಮೆ ಮಾಡಿಕೊ. ಈ ಆಸಕ್ತಿ ಕಡಮೆಯಾದಂತೆ ಶಾಂತಿ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆವರಿಸುವುದು.' ನಮ್ಮ ಮುಂದಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆ — ಹೇಗೆ ಈ ಮೋಹವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವುದು? ಈ ಜಗತ್ತಿಗೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯಿದೆಯೋ ಅಥವಾ ಜಗತ್ತಿನ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೆ ಆಸಕ್ತಿಯಿದೆಯೋ? ಯಾವುದು ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಡಿದಿಟ್ಟಿರುವುದು? ಈ ಜಗತ್ತು ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಡಿದಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದೆಯೋ ಅಥವಾ ನಾವು ಅದನ್ನು ಬಿಗಿಯಾಗಿ

ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆಯೋ? ಯಾವುದು ಸತ್ಯ? ನಿಜವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಈ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಮೋಹವೂ ಇಲ್ಲ. ನಮ್ಮಂಥವರು ಲಕ್ಷಗಟ್ಟಲೆ ಜನ್ಮತಾಳಿ ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನವಿದ್ದು ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಅದರ ಅರಿವೇ ಇಲ್ಲ. ನಾವು ಇದ್ದರೂ ಅಷ್ಟೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅಷ್ಟೆ. ಜಗತ್ತು ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೆ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬದಲಾವಣೆಯೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಾವೇ ಇದನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಈಗ ನಮ್ಮ ಮುಂದಿರುವ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ, ಹಾಗಾದರೆ ನಾವು ಇದನ್ನು ಹೇಗೆ ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ? ಈ ಜಗತ್ತನ್ನು ಎರಡು ಕೈಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈ ಸಂಸಾರವನ್ನು ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಸಿ ಅದನ್ನು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಜಗತ್ತಿಲ್ಲ. ಪ್ರಪಂಚವೆಂದರೇನು? ವಸ್ತುಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಘಟನೆಗಳು. ನಮಗೆ ಮೋಹವಿರುವುದು ವಸ್ತುಗಳ ಮೇಲೆ, ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮೇಲೆ. ಈ ಎರಡನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ತೆಗೆದು ಹಾಕಿದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುವುದೇನು? ಏನೂ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಅಂದರೆ ಸಂಬಂಧಿಕರು, ಸ್ನೇಹಿತರು, ಶತ್ರುಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ. ವಸ್ತುಗಳೆಂದರೆ ಮನೆ, ಹಣ, ಸಂಪತ್ತು, ಇತ್ಯಾದಿ.

ಜಗತ್ತು

ಮನೋನಿರ್ಮಿತ

ಈ ಜಗತ್ತು ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಶ್ಚರ್ಯವಾಗಬಹುದು ನಮಗೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಆಳವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದರೆ ಅದರ ರಹಸ್ಯ ಬಯಲಾಗುವುದು. ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರು ಪಂಚದಶಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತಮೇವ ಸಂಸಾರಃ

— ಮನಸ್ಸೇ ಈ ಜಗತ್ತು ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ವಿವೇಕಾಚೂಡಾಮಣಿ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತಮೂಲೋ ವಿಕಲ್ಪೋಽಯಂ ಚಿತ್ತಾಭಾವೇ ನ ಕಲ್ಪನ — 'ಈ ವಿಶ್ವದ ಬೇರು ನಮ್ಮ ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿದೆ. ಮನಸ್ಸೇ ಇಲ್ಲದಿರುವಾಗ ಈ ಜಗತ್ತು ಇರುವುದಿಲ್ಲ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಯೋಗವಾಸಿಷ್ಠದಲ್ಲಿಯೂ ಇದೇ ಸತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಾವು ಎಚ್ಚರದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವಾಗ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ಹೇಳುತ್ತದೆ — ಈ ಜಗತ್ತು ಇದೆಯೆಂದು. ಈ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ದುಃಖ, ಚಿಂತೆ, ಒತ್ತಡ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದು. ಈ ಎಚ್ಚರದ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಾವು ಈ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಚಿಂತಿಸುವುದು. ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಇನ್ನಿತರ ಅವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಮನಸ್ಸಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಮನಸ್ಸಿದ್ದರೆ ಈ ಜಗತ್ತು. ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ ಈ ಜಗತ್ತು ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಜಗತ್ತು ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬರುವುದು ಹೇಗೆ? ಅದು ಬರುವುದು ಆಲೋಚನೆಯ ಮೂಲಕ. ಆಲೋಚನೆಗಳ ಮೂಲಕವೇ ಅದು ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುವುದು ಮತ್ತು ಬೆಳೆಯುವುದು. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿ ವಸ್ತುವಿಗೆ, ಪ್ರತಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗೂ ರೂಪವಿದೆ, ನಾಮವಿದೆ. ಪ್ರಪಂಚ ಈ ನಾಮ-ರೂಪಗಳ ಮಾಧ್ಯಮದಿಂದ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸು

ವುದು. ನಾಮ-ರೂಪವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಈ ಜಗತ್ತಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಅವುಗಳನ್ನೇ. ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅಥವಾ ವಸ್ತುವಿನ ಹೆಸರನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿದರೆ ಅವರ ರೂಪ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬರುವುದು. ಅಥವಾ ರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅದನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಶಬ್ದ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹೊಳೆಯುವುದು. ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮುಖಗಳ ಸಂಪರ್ಕದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತೇವೆಯೋ ಅವುಗಳ ರೂಪ-ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತೇವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಆಲೋಚಿಸುತ್ತೇವೆ, ಆಶೆ ನಿರಾಶೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತೇವೆ. ಪ್ರಪಂಚದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆಲೋಚನೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು ಅಂದರೆ ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ದ್ವೇಷ, ಆಸೂಯೆ, ಭಯ, ದುಃಖ, ಉದ್ವೇಗ ಎಲ್ಲವೂ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ: ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಈಗ ದ್ವೇಷ ಭಾವನೆಯಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಹಿಂದೆ ನಿಮಗೆ ಕಷ್ಟ ಕೊಟ್ಟ ಅಥವಾ ಅವಮಾನಿಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವಿಷಯವನ್ನು ಆಲೋಚಿಸಲು ಆರಂಭಿಸಿದ ತಕ್ಷಣ ಆ ದ್ವೇಷ ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಉದಯಿಸುವುದು. ನಿಮಗೆ ದೊರೆಯದ್ದು ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ದೊರೆತಿದೆ. ಅದರ ವಿಷಯವನ್ನು ನೀವು ಯೋಚಿಸಲು ಆರಂಭಿಸಿದೊಡನೆಯೇ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಸೂಯೆ ಜಾಗೃತವಾಗುವುದು. ಮುಂಬರುವ ಘಟನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನೀವು ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದಾಗ ಭಯ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಿಂದಿನ ಸುಖದ ದಿನಗಳನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡರೆ ಇಂದಿನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ದುಃಖವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂಸಾರವನ್ನು ಕುರಿತು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದಾಗಲೆಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಮನಶ್ಶಾಂತಿ ಕದಡಿ ಹೋಗುವುದು. ನಮ್ಮ ಅಶಾಂತಿಗೆ ಮೂಲಕಾರಣವೇ ಇದು.

ಮಾನಸಿಕ ಮೌನ

ನಾವು ಯೋಚಿಸಲು ಆರಂಭಿಸಿದ ತಕ್ಷಣ ಪ್ರಪಂಚ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ನಾವು ಯೋಚನೆಗಳನ್ನು (Thoughts) ನಿಲ್ಲಿಸಿದ ತಕ್ಷಣ ಅದು ಮಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಶಾಸ್ತ್ರ ಹೇಳಿರುವುದು — ಮನೋಮಯಂ ಅತೋ ವಿಶ್ವಂ ಚಿತ್ತಮೇವ ಹಿ ಸಂಸಾರಃ — ಎಂದು. ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ಸ್ವಬ್ಧವಾದಾಗ, ನಿಶ್ಶಬ್ದವಾದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತಿಲ್ಲ. ಈ ನಿಶ್ಶಬ್ದವಾದ ಮನಸ್ಸು (Silent Mind) ಶಾಂತಿಯ ನೆಲೆ. ಈ ಮೌನವಾದ ಮನಸ್ಸೇ ಆನಂದದ ಸಾಗರ. ಆದರೆ ಯಾವುದೋ ಭ್ರಮೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ನಾವು ವಿರುದ್ಧ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ನಮ್ಮ ದಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಓಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಬಾಹ್ಯಜಗತ್ತು ನಮಗೆ ಅಷ್ಟು ತೊಂದರೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ತೊಂದರೆ ಕೊಡುತ್ತಿರುವುದು ಸತತವಾಗಿ ಬಿಡದೆ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುವ ಮನಸ್ಸು. ಈ ಮನಸ್ಸು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಯೋಚನೆ ಮಾಡುವ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಸ್ವಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಬಲವಂತದಿಂದ ಅದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಅದು ನಿಂತಾಗಲೆ ನಮ್ಮ ಅಶಾಂತಿ, ಕಳವಳ, ಭಯ, ಉದ್ವೇಗ ಎಲ್ಲವೂ ನಿಂತುಹೋಗುತ್ತವೆ. ನಮಗೆ ಅವಶ್ಯವಿರುವುದು ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲ. ಈ ನಿಶ್ಶಬ್ದವಾದ ಮನಸ್ಸು, ದೇವರನ್ನು ಪರಮಶಾಂತಿಯ ಸಾಗರವೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರ ವರ್ಣಿಸುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಭೋಗದ ಆಶೆ ಇದೆಯೋ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ಯೋಚನೆ ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ಭೋಗದ ಆಶೆ ತೀರಿದಂತೆ ಮನಸ್ಸು ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೆ ಜಗತ್ತಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿರುವ

ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅದರ ವಿಷಯ ಚಿಂತಿಸುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತದೆ.

ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಉಪಾಯಗಳು

ಆದರೆ ಈ ಭೋಗದ ಆಶೆ ಹೋಗುವವರೆಗೆ ನಾವು ಅಸಹಾಯಕರಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಶಾಂತಿಗಾಗಿ ಆ ಶಾಂತಿಯ ಉಗಮ ಸ್ಥಾನವಾದ ಭಗವಂತನ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಅನೇಕ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು, ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ನಮ್ಮಂತಹ ವರಿಗಾಗಿ ಸೂಚಿಸಿವೆ. ನಮಗೆಲ್ಲ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಬೇಕು. ಶಾರೀರಿಕವಾದ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಸಹಜ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಷ್ಟಪಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮಾನಸಿಕ ವಿಶ್ರಾಂತಿ (Mental relaxation) ಅತ್ಯಂತ ದುರ್ಲಭವಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಶ್ರಾಂತಿ (Relaxation) ನಮಗೆ ಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಹೊರತಳ್ಳಬೇಕು. ಅದರ ವಿಷಯ ಯೋಚಿಸುವುದನ್ನು ಕಡೆಮೆ ಮಾಡಬೇಕು ಅಥವಾ ಆಗಾಗ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಜಪ ಮತ್ತು ಧ್ಯಾನ ಅದಕ್ಕಾಗಿರುವ ಉಪಾಯಗಳು. ಜಪವೆಂದರೆ ಭಗವಂತನ ನಾಮಸ್ಮರಣೆ. ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ನಾಮಸ್ಮರಣೆ ನಡೆಯುವುದೋ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಜಗತ್ತು ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಭಗವಂತನಡೆಗೆ ಮನಸ್ಸು ಹರಿದಂತೆ ಪ್ರಪಂಚದ ಮೇಲಿನ ಆಸಕ್ತಿಯು ಕಡೆಮೆಯಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ವಿವೇಕಚೂಡಾಮಣಿಯಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ:

ಬಾಹ್ಯೇ ನಿರುದ್ವೇ ಮನಃ ಪ್ರಸನ್ನತಾ |
ಮನಃ ಪ್ರಸಾದೇ ಪರಮಾತ್ಮ ದರ್ಶನಮ್ ||

‘ಯಾವಾಗ ಬಾಹ್ಯ ಜಗತ್ತು ಪ್ರಣಃ ಪ್ರಣಃ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬರುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತೇವೆಯೋ ಆಗ ಮನಸ್ಸು ಪ್ರಸನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ, ಪ್ರಶಾಂತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಶಾಂತವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ದರ್ಶನವಾಗುತ್ತದೆ.’

ಅಥವಾ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬರುವ ಅಜಸ್ರ ಯೋಚನೆಗಳ ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬಹುದು. ಒಂದು ಯೋಚನೆಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಯೋಚನೆಗೆ ಮನಸ್ಸು ನೆಗೆಯುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಈ ಮನಸ್ಸಿನ ಚಲನೆಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಮನಸ್ಸಿನ ಹುಚ್ಚು ಓಟ ಕಡೆಮೆಯಾಗುವುದು. ಕ್ರಮೇಣ ಅದು ಶಾಂತವಾಗುವುದು.

ಅಥವಾ ನಮ್ಮ ಉಸಿರಾಟದ ಮೇಲೆಯೂ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಬಹುದು. ಒಳಬರುವ ಮತ್ತು ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವ ಶ್ವಾಸ ಪ್ರಶ್ವಾಸಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮನಸ್ಸು ಯೋಚಿಸುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಶಾಂತವಾಗುವುದು.

ಆತ್ಮ ಸಾಕ್ಷಿರೂಪದಲ್ಲಿ

ಆತ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ ಮತ್ತು ಓದಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ನಾವೇ ಆ ಆತ್ಮ ಎಂಬ ಅರಿವು ಇನ್ನೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅರಳಿಲ್ಲ. ಆತ್ಮವನ್ನು

ಹೊಸದಾಗಿ ಹುಡುಕಬೇಕಿಲ್ಲ. ಯಾವಾಗಲೂ ಸಾಕ್ಷಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅದು ಇದ್ದೇ ಇರುವುದು. ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬರುವ ವಿವಿಧ ಆಲೋಚನೆಗಳನ್ನು, ಸಂವೇದನೆಗಳನ್ನು, ನೆನಪುಗಳನ್ನು ನಾವು ನೋಡುತ್ತ ಇರುತ್ತೇವೆ. ಈ ಮನಸ್ಸು ಆಲೋಚಿಸುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ನೋಡುವವನೇ ನೋಡಲ್ಪಡುವವನು. ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ ನಾವು ಒಂದು ಮರವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ನಾವೇ ಆ ಮರವೆಂದು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಯಾವುದು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಿದೆಯೋ ಅದೇ ಆತ್ಮ. ಮನಸ್ಸು ಕೆಲವು ಸಲ ಇರುತ್ತದೆ, ಕೆಲವು ಸಲ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರ್ಛೆಯಲ್ಲಿ ಅದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಸಾಕ್ಷಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಇರುವುದು. ನಾವು ಈ ಮನಸ್ಸಲ್ಲ, ಯೋಚನೆಗಳೂ ಅಲ್ಲ. ಅದರ ಹಿಂದಿರುವ ವೀಕ್ಷಕ ಮಾತ್ರ.

ಆತ್ಮವನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ
ಹುಡುಕಬೇಕಿಲ್ಲ.
ಯಾವಾಗಲೂ ಸಾಕ್ಷಿಯ
ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅದು ಇದ್ದೇ
ಇರುವುದು.

ಇದರ ಸುಂದರವಾದ ವರ್ಣನೆ ಪಂಚದಶಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ನೃತ್ಯಶಾಲಾಸ್ಥಿ ತೋ ದೀಪಃ
ಪ್ರಭುಂ ಸಭ್ಯಾಂಶ್ಚ ನರ್ತಕೀಮ್ |
ದೀಪಯೇದವಶೇಷೇಣ
ತದಭಾವೇಷು ದೀಪ್ಯತೇ ||

‘ನೃತ್ಯಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿರುವ ದೀಪ ರಾಜನನ್ನೂ, ಸಭಿಕರನ್ನೂ, ನರ್ತಕಿಯನ್ನೂ ತನ್ನ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ನೃತ್ಯಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅದು ಬೆಳಗುವುದು ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ.’

ಈ ದೀಪವೇ ಆತ್ಮ. ಈ ಆತ್ಮನನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಭಗವಚ್ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ತಲ್ಲಿನರಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸಂಗ ವಿರಳವಾದರೂ ಅದು ದೊರೆತರೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವ ದಾರಿದೀಪದಂತಿರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಒಂದು ಭಾವಪ್ರಚೋದಕ ಘಟನೆಯನ್ನು ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಸ್ವಾಮಿ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದಜಿ ಮಹಾರಾಜರವರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಇದನ್ನು ನಮಗೆ ತಿಳಿಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾಮಿ ಅಂಬಿಕಾ ನಂದರು. ಆಗಿನೂ ಅವರಿಗೆ ಎಳೆಯ ಪ್ರಾಯ. ವಿಂಧ್ಯಾಚಲದಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ವಸತಿ ಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದರೊಡನೆ ತಂಗುವ ಅವಕಾಶ ಅವರಿಗೆ ದೊರಕಿತ್ತು. ಅವರು ಈ ಘಟನೆಯನ್ನು ಹೀಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ:

‘ನನ್ನ ತಂದೆ, ನಮ್ಮ ಆತಿಥೇಯ ಮತ್ತು ನಾನು, ಮಹಾರಾಜರೊಡನೆ ಒಂದೇ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದೆವು. ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಾದಾಗ, ಮೃದುವಾಗಿ ಎಬ್ಬಿಸಿದಂತಾಯಿತು. ಎದ್ದು ನೋಡಿದಾಗ ಮಹಾರಾಜರು ಕಂಬಳಿಯನ್ನು ಹೊದ್ದು ಎಲ್ಲಿಗೋ ಹೊರಡಲು ಆಣೆಯಾಗಿದ್ದರು. “ಎಳು, ಬೆಚ್ಚಗಿನ ಒಟ್ಟಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ನನ್ನೊಡನೆ ಬಾ” ಎಂದಾಗ ನಿಶಂಕೋಚವಾಗಿ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಎಂದು ಕೂಡಾ ಕೇಳದೆ ಅವರನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದೆ. ಒಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಲೂರುಗೋಲು, ಮತ್ತೊಂದರಲ್ಲಿ ಲಾಟೀನು ಹಿಡಿದು ನಡೆದಿದ್ದರು ಮಹಾರಾಜ್. ಹೊರಬಂದಾಗ ಕಗ್ಗತ್ತಲು, ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ರಾತ್ರಿ, ಯಾದ್ದರಿಂದ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ನಾನು ತಡವರಿಸಿದೆ. ಆಗ ನನ್ನ ಕೈಗೆ ಲಾಟೀನನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮತ್ತೊಂದು ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕರೆದೊಯ್ದರು. “ಎಲ್ಲಿಗೆ?” ಎಂದೆ ನಾನು. “ದೇವಿಯನ್ನು ನೋಡಲು ಹೋಗುತ್ತಿರುವೆವು” ಎಂದುತ್ತರ ಬಂತು.

ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಭಕ್ತರಿಂದ ತುಂಬಿತ್ತು ಪ್ರಾಂಗಣವೆಲ್ಲ. ವಾಹನವರಣವೆಲ್ಲ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸೃಂದನೆಯಿಂದ ಜಾಗೃತವಾಗಿತ್ತು.

ಗರ್ಭಗುಡಿಯ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಾಗಿಲುಗಳು ತೆರೆದಾಗ, ದೇವಿಯ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಭಕ್ತರು ಕಾತರರಾಗಿ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಪೂಜಾರಿಗಳು ಮಹಾರಾಜರನ್ನು ಕಂಡು, ಅವರ ಪ್ರಶಾಂತ ಮುಖಮಂಡಲ, ಗಂಭೀರ ನಿಲುವಿನಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿ, ಎಲ್ಲರನ್ನು ತಡೆಹಿಡಿದು, ಅವರನ್ನೇ ಮೊದಲು ಒಳಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದರು. ಅವರ ಹಿಂದೆ ನಾನೂ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದೆ. ದೇವಿಯ ಮುಂದೆ ಬಂದಾಗ ಮಹಾರಾಜರು, “ಆಹಾ! ಅದೆಂತಹ ಸೌಂದರ್ಯ, ಎಷ್ಟು ಅದ್ಭುತವಾಗಿದೆ!” ಎನ್ನುತ್ತ ಮರುಕ್ಷಣವೇ ಸಮಾಧಿ ಸ್ಥರಾದರು. ಮಂದಿರ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿಶಬ್ದವಾಯಿತು. ಪೂಜಾರಿಗಳು, ಭಕ್ತರು, ಎಲ್ಲರೂ ಮಹಾರಾಜರ ಈ ಭಾವೋನ್ಮತ್ತತೆಯನ್ನು ಅಚ್ಚರಿಯಿಂದ ಮೂಕರಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲಕ್ಷಣ ನಂತರ ಆನಂದಪರವಶರಾಗಿಯೇ ಮಹಾರಾಜರು ನನಗೆ ದೇವಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹಾಡಲು ಹೇಳಿದರು. ನಾನು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಅವರ ನಯನದ್ವಯ ಆನಂದಬಾಷ್ಪವನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಆಹಾ! ಅದ್ಭುತ! ಇಂದಿಗೂ ಕಣ್ಣಿಂದ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಪ್ರಭಾವಿತರಾದರು. ದೇವಸ್ಥಾನದ ವಾತಾವರಣವೇ ಬದಲಾಯಿತು. ದೇವಿಯ ಜಾಗೃತಳು, ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ಕರೆದೊಡೆ ಒಲವಳು ಎಂಬ ವಿಶ್ವಾಸ ಎಲ್ಲರಲ್ಲೂ ಮೂಡಿದ ಬೇಕು. ಹಾಡಿನ ನಂತರ, ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಹೊರಬಂದು, ಕೆಲಕ್ಷಣ ಕುಳಿತು, ದೇವಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತ ಒಂದಿರುಗಿದ್ದೆವು. ಆ ಮಹಾಪುರುಷರ ಪ್ರಭಾವ, ದಿವ್ಯೋನ್ಮಾದ ಇಂದಿಗೂ ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡುತ್ತಿದೆ. ಅವರ ಸಂಗ ಪಡೆದ ನಾನು ಧನ್ಯ, ಕೃತಾರ್ಥ.’

ದಿವ್ಯೋನ್ಮತ್ತ ಮಹಾರಾಜ್

ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಪ್ರಭಾವಿತರಾದರು. ದೇವಸ್ಥಾನದ ವಾತಾವರಣವೇ ಬದಲಾಯಿತು. ದೇವಿಯ ಜಾಗೃತಳು, ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ಕರೆದೊಡೆ ಒಲವಳು ಎಂಬ ವಿಶ್ವಾಸ ಎಲ್ಲರಲ್ಲೂ ಮೂಡಿದ ಬೇಕು. ಹಾಡಿನ ನಂತರ, ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಹೊರಬಂದು, ಕೆಲಕ್ಷಣ ಕುಳಿತು, ದೇವಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತ ಒಂದಿರುಗಿದ್ದೆವು. ಆ ಮಹಾಪುರುಷರ ಪ್ರಭಾವ, ದಿವ್ಯೋನ್ಮಾದ ಇಂದಿಗೂ ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡುತ್ತಿದೆ. ಅವರ ಸಂಗ ಪಡೆದ ನಾನು ಧನ್ಯ, ಕೃತಾರ್ಥ.’

